

## VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 9/2007 vp

### Hallituksen esitys arvopapereiden verottamiseen liittyvien eräiden säännösten muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen arvopapereiden verottamiseen liittyvien eräiden säännösten muuttamisesta (HE 59/2007 vp).

##### *Jaostovalmistelu*

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

##### *Asiantuntijat*

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Jarmo Mattsson ja ylitarkastaja Matti Merisalo, Verohallitus

- toiminnanjohtaja Markku Savikko, Arvopaperivälittäjien yhdistys ry
- johtava veroasiantuntija Tero Honkavaara, Elinkeinoelämän keskusliitto
- johtaja, OTT Erkki Kontkanen, Finanssialan Keskusliitto
- johtaja Hannele Ranta-Lassila, Keskuskaupapakamari
- toimitusjohtaja Jouni Torasvirta ja lakimies Ari Syrjäläinen, OMX Nordic Exchange Helsinki Oy
- asianajaja Ossi Haapaniemi, Asianajotoimisto Hannes Snellman Oy edustaen Suomen Asianajajaliittoa
- verojuristi Janne Juusela, Borenius & Kempainen edustaen Suomen pääomasijoitusyhdistys ry:tä.

Kirjallisen lausunnon ovat asiassa antaneet Suomen Yrittäjät ry ja valtiovarainministeriö.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesti noteeratun arvopaperin luovutuksen varainsiirtoverotusta koskevia varainsiirtoverolain ja osakkeen tuottaman osingon tuloverotusta koskevia tuloverolain säännöksiä.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi arvopapereiden takaisinostosopimukseen ja lainaussopimukseen perustuvaa arvopaperin luovutusta koskevia elinkeinotulon verottamisesta annetun

lain säännöksiä, verotusmenettelystä annetun lain sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevaa säännöstä sekä varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia.

Tuloverolain osinkoverotusta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että myös yhtiötä, jonka osakkeet on yhtiön suostumuksella otettu rahoitusvälineiden markkinat -direktiivissä tai arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetun monen-

keskisen kaupankäynnin kohteeksi Euroopan talousalueella, pidettäisiin julkisesti noteeratuna yhtiönä.

Arvopaperipörssissä tapahtuvan arvopapereiden julkisen kaupankäynnin verovapautta koskevia varainsiirtoverolain säännöksiä soveltamisalasta muutettaisiin siten, että verovapaus koskisi arvopapereita, jotka on otettu kaupankäynnin kohteeksi säännellyllä markkinalla Euroopan talousalueella tai muulla vastaavalla viranomaisvalvonnassa olevalla markkinalla valtiossa, joka on hyväksynyt veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskevan yleissopimuksen. Vaatimuksesta, jonka mukaan luovutuksen tulee tapahtua julkisessa kaupankäynnissä, luovutettaisiin.

Varainsiirtoverovapaus laajennettaisiin lisäksi koskemaan arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettua monenkeskisen kaupankäynnin kohteeksi yhtiön suostumuksella otettujen arvopapereiden luovutuksia edellyttäen, että yhtiön osakkeet on liitetty arvopaperikeskuksen ylläpitämään arvosuusjärjestelmään tai vastaavan ulkomaisen arvopaperikeskuksen rekisterijärjestelmään. Verovapaus koskisi vastaavan sääntelyn piiriin monenkeskisessä kaupankäynnissä Euroopan talousalueella otettuja arvopapereita.

Noteerattujen arvopapereiden takaisinostosopimukseen ja lainaussopimukseen sekä vakioi-

tuun johdannaissopimukseen perustuvan luovutuksen varainsiirtoverovapautta koskevat varainsiirtoverolain säännökset kumottaisiin tarpeettomina.

Lisäksi muutettaisiin elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännöksiä, joiden mukaan arvopaperin lainaussopimukseen tai takaisinostosopimukseen perustuvaa luovutusta ei pidetä verotuksessa luovutuksena. Säännöksissä otettaisiin huomioon yhteisöoikeuden vaatimukset ja säännösten soveltamisen edellytykseksi asetettaisiin lisäksi se, että sopimuksesta varsinaiselle omistajalle maksettu korvaus ei saa olla riippuvainen sopimuksen kohteena olevan arvopaperin arvomuutoksista lainausaikana.

Varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain noteeratun arvopaperin vertailuarvoa koskevaa säännöstä tarkistettaisiin sanonnallisesti. Verotusmenettelystä annetun lain sivullisen tiedonantovelvollisuutta koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että yhtiön on ilmoitettava verohallinnolle arvopaperin ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti arvopaperimarkkinalainsäädäntöön ehdotettujen muutosten kanssa 1 päivänä marraskuuta 2007. Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarviesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Perustelut*

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä eräin vähäisin tuloverolain 122 §:ää koskevin sanonnallisin tarkistuksin.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on tehdä verolainsäädäntöön ne tarkennukset ja muutokset, joihin on aihetta esityksessä tarkoitettujen rahoitusvälineiden markkinat -direktiivin (*Euroopan parlamentin ja neuvoston rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annettu direktiivi 2004/39/EY*)

voimaannon vuoksi. Tätä koskeva esitys laiksi sijoituspalveluyrityksistä, laiksi arvopaperilain muuttamisesta ja eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 43/2007 vp) on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Esitykset liittyvät siis toisiinsa, ja ne on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti 1.11.2007.

Osa nyt ehdotetuista veromuutoksista on puhtaasti teknisluonteisia, direktiivin voimaantulosta aiheutuvia sanonnallisia täsmennyksiä, kuten tuloverolain 33 a §:n julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osingon tai varojen arvostamisesta verotuksessa annettuun lakiin sisältyvä julkises-

ti noteeratun arvopaperin määrittely säänneltyjen markkinoiden osalta.

Osaan muutosehdotuksista liittyy kuitenkin sanonnallisten tai muiden teknisten muutosten lisäksi myös rahoitusmarkkina- ja veropoliittisia, verojärjestelmän rakenteeseen ja verotuksen neutraalisuuteen liittyviä perusteita. Näistä keskeisimpiä ovat ehdotukset ns. monenkeskisen kaupankäynnin kohteeksi otetun arvopaperin luovutuksen varainsiirtoverovapaudesta sekä tällaisen arvopaperin tuottaman osingon verottamisesta julkisesti noteeratun yhtiön jakaman osingon tavoin.

Esitykseen on suhtauduttu valiokunnan asiantuntijakuulemisissa yleisesti myönteisesti siltä osin kuin nykyinen pörssiosakkeiden luovutuksia koskeva varainsiirtoverovapaus on tarkoitus laajentaa monenkeskiseen kaupankäyntiin. Tämän on katsottu yleisesti tukevan esityksen kotimaisia tarkoituksia alentaa pienten ja keskisuuren yritysten listautumiskynnystä ja edistää siten näiden yritysten pääomanhankintaa.

Osinkoverotusta koskeviin muutosehdotuksiin on suhtauduttu sen sijaan ristiriitaisesti; osa asiantuntijoista pitää ehdotuksia linjakkaina ja johdonmukaisina verojärjestelmän kannalta, osa katsoo niiden voivan vaikuttaa esityksen tavoitteiden kannalta heikentävästi.

Valiokunta pitää esityksen keskeisiä ehdotuksia perusteltuina ja valmistelun tavoitteiden mukaisina. Nykyistä laajempi varainsiirtoverovapaus sekä arvopaperimarkkinalakiin hallituksen esityksessä HE 43/2007 vp ehdotetut muutokset poistavat käytännössä yritysten listautumiskynnyksen ja tukevat siten säänneltyjen markkinoiden kanssa kilpailevien kaupankäyntijärjestelmien syntyä niin kuin on tarkoitettu.

Valmistelun tarkoituksena ei sen sijaan ole ollut tukea kehitystä ehdotetun varainsiirtoverovapauden lisäksi muilla veroeduilla. Kysymys on yhtäältä verojärjestelmän johdonmukaisuudesta mutta myös osinkoverojärjestelmän rakenteellisesta kestokyvystä ja viime kädessä valtion fiskaalisista intresseistä. Tämä koskee — joskin taloudellisesti vähämerkityksellisempänä — myös niitä varainsiirtoveropohjaan tehtäviä tarkennuksia, joilla ei ole välitöntä yhteyttä rahoitus-

tusvälineiden markkinat -direktiivin voimaansaamiseen.

Valiokunta käsittelee seuraavassa tarkemmin esityksen niitä osia, jotka ovat aiheuttaneet joko epäselvyyttä tai vasta-argumentteja. Aluksi käsitellään osinkoverotusta sekä eräitä muita tuloverolakiin liittyviä yksittäisiä ehdotuksia ja sen jälkeen edellä tarkoitettuja varainsiirtoveropohjan eheyteen liittyviä näkökohtia.

Valiokunta esittää sanonnallista tarkennusta tuloverolain 122 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään pörssiyhtiöiden tappioiden vähentämisestä omistajanvaihdostilanteissa. Ehdotusta on käsitelty tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa. Valiokunnalla ei ole muutoin huomautettavaa esitykseen sisältyviin puhtaasti teknisluonteisiin muutosehdotuksiin.

#### *Osinkoverotus*

Esityksen veropoliittisesti ehkä merkittävin ratkaisu sisältyy monenkeskisen kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden tuottaman osingon verokohteluun. Tarkoitus on, että verotus on samanlainen kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden osinkojen verotus. Listautuminen muuttaisi siten aina osingon verokohtelua, tapahtuipa se säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Muutoksen vaikutus osinkoverotuksen tasoon käytännössä olisi yhtiökohtainen ja riippuisi pitkälti yhtiön nettovarallisuusasemasta.

Yhdenmukaista verokohtelua on perusteltu hallituksen esityksessä ensinnäkin neutraliteettisyillä. Listautuminen ja kaupankäynti säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäynnissä eivät välttämättä eroa toisistaan millään verotuksen kannalta merkityksellisellä tavalla. Tämä johtuu monenkeskisiin kaupankäyntijärjestelmiin sovellettavasta kevyestä puitesääntelystä ja vastaavasti laajasta itsesääntelymahdollisuudesta. Tällaiset kauppapaikat ovat siten kehitettävissä sijoittajien näkökulmasta täysin pörssiin rinnastettaviksi markkinapaikoiksi. Esimerkkejä tällaisista itsesääntelyyn perustuvista merkittävistä kauppapaikoista on ulkomailla jo nyt, ja kehityksen arvioidaan yleistyvän, kun rahoituspalvelujen sisämarkkinat

pääsevät kehittymään direktiivin voimaannpanon myötä. Osinkojen verokohtelun on perusteltua olla näissä olosuhteissa yhdenmukainen.

Esityksessä ei ole pidetty myöskään perusteltuna sitä, että yhtiö voisi listautumista koskevalta valinnallaan valita myös osinkoverokohtelunsa. Olennaista tässä on se, että kysymys koskee valintaa kahden vaihtoehtoisen markkinapaikan välillä, ei itse listautumista. Se on siis laadullisesti eri valinta kuin se, mihin useat asiantuntijat ovat viitanneet nykyjärjestelmässä. Osinkoverotuksen perusteena oleva rajahan kulkee voimassa olevassa laissa julkisesti noteerattujen ja muiden kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden välillä. Sijoittajan näkökulmasta raja on selvä ja ymmärrettävä ja osingon verokohtelu ennakoitava. Nämä perusteet tukevat myös nyt tehtyjä ehdotuksia.

Valintaoikeus muodostaisi myös esityksen valmistelun lähtökohtien kannalta ei-tavoitellun lisäkannustimen listautua nimenomaan säänneltyjen markkinoiden ulkopuolelle. Kysymys on tätä kautta vasta hiljattain luodun osinkoverojärjestelmän perustan säilyttämisestä. Osinkoverotukseen liittyvä valintamahdollisuus voisi käytännössä romuttaa nykyisen jaon merkityksen. Lisäksi on otettava huomioon myös se, että samaa osinkoverokohtelua on sovellettava myös ulkomaisissa monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä listattujen yhtiöiden jakamaan osinkoon. Vaikutukset tuloveropohjaan voisivat olla ajan myötä merkittäviä. Verotuksellisesti motivoitujen listautumisten yleistyminen heijastuisi väistämättä myös varainsiirtoveropohjaan.

Valiokunta pitää hallituksen esitystä tältä osin perusteltuna ja kannatettavana.

#### *Monenkeskisen kaupankäynnin kohteeksi otetun osakkeen arvostus*

Monenkeskisen kaupankäynnin kohteeksi otettu arvopaperi arvostettaisiin varojen arvostamista koskevassa laissa noteeraamattoman arvopaperin tavoin eli matemaattisen arvon laskentaa koskevien säännösten mukaan eikä markkina-arvosta, kuten julkisesti noteeratut arvopaperit.

Asiantuntijakuulemisessa on katsottu, että johdonmukaisuus edellyttäisi yhdenmukaista kohtelua myös tältä osin.

Valiokunta pitää hallituksen esityksessä omaksuttua linjaa perusteltuna mainitusta erosta huolimatta. Keskeinen peruste on se, ettei näille osakkeille ole aina saatavissa luotettavaa noteerausta vaihdannan vähäisyyden vuoksi. Kysymys on tyypillisesti sellaisista julkisesti noteerattuja yhtiöitä pienemmistä yhtiöistä, joille ei kerry hintanoteerauksia kalenterivuoden aikana ehkä lainkaan. Tilinpäätöspäivän markkina-arvosta ei olisi siten välttämättä tietoa. Kysymys on enemmän käytännöllinen kuin periaatteellinen. Ehdotus vastaa nykytilaa, ja sen taloudellinen merkitys on valiokunnan käsityksen mukaan vähäinen.

#### *Varainsiirtoverotus*

Edellä johdanto-osassa on käsitelty arvopapereita koskevan varainsiirtoverovapauden piirin laajentamista nykyisestä myös monenkeskisissä kaupankäynnissä tapahtuvaan vaihdantaan. Sääntelyssä otettaisiin lisäksi huomioon arvopaperimarkkina- ja rahoitusvälineiden markkinat -direktiivistä aiheutuvat sanonnalliset ja muut teknisluonteiset muutokset. Soveltamisalassa otettaisiin lisäksi asianmukaisesti huomioon myös muualla ETA-alueella tapahtuva kaupankäynti. Ehdotukset ovat perusteltuja ja kannatettavia, eikä niihin ole tältä osin huomautettavaa.

Asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin eräitä täsmentämistä vaativia näkökohtia. Ne liittyvät osakeannin yhteydessä suoritettaviin vanhojen osakkeiden myyntiin, arvopaperimarkkina- ja poikkeavien käsitteiden käyttöön varainsiirtoverolaissa ja osakevaihdon verokohteluun. Valiokunta toteaa näiltä osin seuraavaa:

*Vanhojen osakkeiden myynti osakeannin yhteydessä.* Esitykseen sisältyvässä uudessa varainsiirtoverolain 15 a §:ssä säädetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevien arvopapereiden luovutuksen verovapauden rajoista. Säännöksen 4 momentissa on rajattu tietyt luovutukset verovapauden ulkopuolelle. Siinä tarkoituksessa

ehdotetaan säädettäväksi myös verovapauden alkamis- ja päättymisajankohdista. Tämä sinänsä johtuu siitä, että nykyisin voimassa olevasta vaatimuksesta luovutuksen toteutumisesta markkinapaikalla on tarkoitus luopua. Ehdotetut aikarajat kattaisivat lähtökohtaisesti ne luovutukset, joissa osto- tai myyntitarjous on tehty sinä aikana, jona arvopaperi on ollut säännöksessä tarkoitettun kaupankäynnin kohteena.

Asiantuntijakuulemisessa on syntynyt epäselvyyttä siitä, miten sääntely vaikuttaa osana listautumista tapahtuvan vanhojen osakkeiden myynnin verokohteluun. Esityksen on katsottu kiristävän nykytilaa ja saattavan luovutukset verollisiksi, koska niitä koskeva myyntitarjous tehdään yleensä ennen julkisen kaupankäynnin alkamista. Tämä käsitys on kuitenkin virheelinen.

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu nimenomaan, että poikkeuksena yleissäännöstä "verovapaus koskisi yhdistettyyn osto- ja merkintätarjoukseen perustuvaa vanhojen osakkeiden myyntiä, joka liittyy listautumisen yhteydessä toteutettuun osakeantiin, vaikka luovutus perustuisi ennen kaupankäynnin alkua tehtyyn myyntitarjoukseen". Verovapaus edellyttäisi lisäksi, että luovutuksen kohde yksilöidään vasta kaupankäynnin alkamisen jälkeen ja että kauppahinta vastaa uusista osakkeista suoritettavaa hintaa.

Asiantuntijakuulemisessa on ehdotettu lisäksi, että osakeantia koskevasta vaatimuksesta luovuttaisiin ylipäänsä silloin, kun on kysymys listautumisen yhteydessä tapahtuvasta yhtiön vanhojen osakkaiden myynnistä. Valtiovarainministeriö ei ole pitänyt tätä kuitenkaan perusteltuna esityksen yleisiä lähtökohtia ajatellen. Uusien säännösten tarkoituksena on edistää pk-yritysten mahdollisuuksia hankkia oman pääoman ehtoista rahoitusta markkinoilta. Tästä ei ole kysymys silloin, kun yhtiö ei järjestä antia, vaan listautumisen tarkoituksena on yksinomaan jälkimarkkinan hankkiminen olemassa olevien osakkeiden kaupankäynnille.

Valiokunta yhtyy valtiovarainministeriön näkemykseen ja puoltaa esityksen hyväksymistä tältä osin muuttamattomana. Valiokunta ei ota

tässä yhteydessä erikseen kantaa kysymykseen ns. preavaus-kauppoihin liittyvien osakelainaukseen perustuvien arvopaperiluovutusten verovapaudesta. Valtiovarainministeriö on kuitenkin todennut alustavasti, että tällaiselle sääntelylle voi olla perusteita. Asia on syytä valiokunnan mielestä selvittää vielä erikseen.

*Arvopaperimarkkinalain käsitteistö.* Hallituksen esityksessä on käytetty lähtökohtaisesti samaa käsitteistöä kuin arvopaperimarkkinalaissa. Tämä on perusteltua ja tarkoituksenmukaista mm. oikeusvarmuuden edistämiseksi.

Uuteen 15 a §:ään sisältyisi kuitenkin joitakin lisämääreitä, joita on pidetty tarpeellisena verotuksellisista syistä. Tällaisia ovat edellä mainittujen aikarajojen lisäksi myös 15 a §:n johtolauseessa oleva yleinen vaatimus siitä, että luovutuksen tulee tapahtua kiinteää rahavastiketta vastaan ja että arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi yleisölle avoimessa säännöllisesti toimivassa kaupankäynnissä. Myös 15 a §:n 4 momentin rajaukset ovat lähtökohdiltaan verotuksellisia.

Asiantuntijakuulemisessa on esitetty näkemys, jonka mukaan sääntelyn tulisi nojautua selkeyden vuoksi myös varainsiirtoverolaissa yksinomaan arvopaperimarkkinalain käsitteisiin. Valiokunta katsoo kuitenkin, ettei tällainen ole siihen liittyvistä eduista huolimatta perusteltua.

Asian arvioinnissa on syytä muistaa, että varainsiirtoverolaki on puhtaasti fiskaalinen verolaki. Valmistelun lähtökohtana on ollut valtiovarainministeriön mukaan mm. se reunaehto, että muutoksen fiskaaliset vaikutukset jäivät siedettäviksi. Näin ollen on ollut välttämätöntä varmistaa se, ettei verovapauden piirin laajentuessa luoda uusia verosuunnittelussa hyödynnettäviä joustomahdollisuuksia.

Verotuksellisista syistä ehdotetut lisämääreet liittyvät ennen kaikkea siihen, että vaatimukselta luovutuksen tapahtumisesta arvopaperipörsissä luovuttaisiin, kuten edellä on jo todettu. Samalla poistuvat verotuksen kannalta myös ne rajaukset, jotka liittyvät pörssikauppaan ja jotka osaltaan suojaavat nykyistä veropohjaa.

Jos muutoksen yhteydessä lähdetäisiin samalla siitä, että käytetään vain arvopaperimarkkinalain käsitteistöä, verovapauden ainoaksi edellytykseksi jäisi käytännössä se vaatimus, että kyseessä on listattu arvopaperi. Tällä olisi todennäköisesti markkinoiden ja kaupankäynnin laajentuessa merkittävä vaikutus veropohjaan ja veron tuottoon. — Esityksen on nyt arvioitu alentavan vuosittaista verotuottoa noin 10 miljoonalla eurolla.

Säntelyn tulee olla lisäksi kansainvälisesti soveltuva ja ottaa huomioon se, että suomalaisia yhtiöitä on listautunut ja tulee vastaisuudessa kasvavasti listautumaan ulkomaisilla markkinapaikoilla, myös ETA-alueen ulkopuolelle.

Nimenomaiset vaatimukset verovapauden piiristä ulos rajatuista luovutustyypeistä ovat tarpeen samoista syistä. Näillä rajoituksilla on tavoiteltu tilanteita, joissa nimenomaan ei ole kysymys tavanomaisesta markkinoilla tapahtuvasta kaupankäynnistä — jonka edistämiseksi uudet markkinapaikat ovat luotu. Neutraliteettisyistä puolestaan samoja sääntöjä tulee noudattaa pörssissä ja muilla säännellyillä markkinoilla kaupankäynnin kohteena olevien arvopaperien vaihdantaan.

*Osakevaihto.* Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että esitys kiristää yrittäjärjestelynä toteutettavan osakevaihdon varainsiirtoverokohtelua. Muutos seuraa yhtäältä 15 a §:n johtolauseesta, jossa verovapauden edellytyksenä on, että luovutus tapahtuu rahavastiketta vastaan ja toisaalta saman pykälän 4 momentin 4 kohdasta, jossa verovapauden piiristä rajataan pääoman sijoituksena tapahtuva luovutus.

Nykyinen tulkinta verovapaudesta perustuu keskeisesti Helsingin hallinto-oikeuden vuonna 2002 antamaan päätökseen, johon korkein hallinto-oikeus ei antanut valituslupaa (KHO 20.8.2003 T 1877). Päätöksessä hyväksyttiin pörssikauppana toteutetun osakevaihdon verottomuus, vaikka kysymys oli taloudellisessa mielessä pääomansijoituksesta eikä varainsiirto-

verolain verovapauden piiriin lähtökohtaisesti tarkoitettusta luovutuksesta. Tulkinta on yleistynyt vallitsevaksi.

Veropohja on kaventunut näin ennakoimattomasti soveltamiskäytännön myötä ja pörssin kehiteltyä sääntöjään yhä sallivampaan suuntaan. Tätä ei siis ole kuitenkaan tarkoitettu, eikä tulkinta ole saanut lainsäätäjän hyväksyntää.

Nyt ehdotettavat muutokset merkitsevät paluuta ennen hallinto-oikeuden päätöstä vallinneeseen tilanteeseen ja siten muutosta nykytilaan. Verotuksessa kohdeltaisiin vastedes samalla tavalla listautuneiden ja listaamattomien yritysten pääoman sijoituksena tapahtuvia arvopaperin ja kiinteistön luovutuksia.

#### *Veronkiertosäännös*

Uuteen 15 a §:ään on tarkoitus sisällyttää laissa jo olevan yleissäännöksen lisäksi erillinen veronkiertosäännös, joka koskisi yksinomaan monenkeskistä kaupankäyntiä. Kysymys on pitkälti ennaltaehkäisevästä sääntelystä, jolla halutaan estää yksinomaan veron välttämiseksi tehdyt listautumiset. Mahdollisuudet sellaiseen lisääntyvät erityisesti uusilla markkinapaikoilla listautumiskynnyksen poistuessa käytännössä kokonaan.

Erityissäännöstä on pidetty asiantuntijakuulemisessa tarpeettomana tai liian yleisenä.

Valiokunta puoltaa hallituksen ratkaisua.

Säännös selventää ensinnäkin sen seikan, että myös itse listautuminen voi olla lainkohdassa tarkoitettu toimenpide. Tarve erityissäännöksen johtuu osin myös siitä, ettei lain yleissäännöstä ole juurikaan sovellettu oikeuskäytännössä. Sen vaikutus tähän muutokseen jäisi sen vuoksi käytännön kannalta vaikeasti ennakoitavaksi. Nyt lainsäätäjän tahtotila on selvä.

Valiokunta katsoo lisäksi valtiovarainministeriön tavoin, että veronkiertämistä koskevan säännöksen tulee luonteensa mukaisesti olla yleinen. Säännös ei heijastu liiketaloudellisiin syin perusteltuihin toimenpiteisiin eikä sinänsä laajenna veronkiertosäännöksen alaa nykyisestä.

### ***Yksityiskohtaiset perustelut***

#### ***Tuloverolain 122 §:n 2 momentti***

Tuloverolain 122 §:ssä säädetään omistajanvaihdosten vaikutuksesta tappioiden vähentämiseen. Vähennysoikeutta on rajoitettu säännöksessä tarkemmin kuvatuin tavoin silloin, kun yhtiön osakkeista riittävän iso osa on vaihtanut joko välittömästi tai välillisesti omistajaa tappiovuoden jälkeen. Sääntelyllä on haluttu rajoittaa verotuksellisesti motivoituja omistajanvaihdoksia eli tappiollisten yritysten muodostumista kauppatavaraksi verotuksessa vahvistettuihin tappioihin sisältyvän taloudellisen arvon vuoksi.

Säännöksen 2 momentissa säädetään pörssi-yhtiöitä koskevasta poikkeuksesta pääsääntöön. Vastaavaa rajoitusta ei ole pidetty aiheellisenä niiden osalta. Poikkeuksella on tarkoitettu aikanaan kuitenkin vain arvopaperipörssin varsinaisella pörssilistalla olevia yhtiöitä. Rajaus on perusteltu edelleen. Koska termi "pörssi-yhtiö" tulee poistumaan arvopaperimarkkinalakiin ehdotettujen muutosten myötä, nykyisen laajuinen tappioiden vähennysoikeus voidaan

pysyttää käyttämällä käsitettä "pörssilistalle otettu yhtiö". Valiokunta ehdottaa tätä koskevaa sanonnallista muutosta.

Sääntely merkitsee käytännössä mm. sitä, että poikkeussäännöstä ei sovellettaisi yhtiöihin, joiden osakkeet ovat monenkeskisen kaupankäynnin kohteena. Niiden verokohtelu olisi sama kuin yhtiöillä, joiden osakkeet on listattu pörssin NM- ja I-listoilla. Sääntelyyn liittyy kuitenkin joustavuutta sikäli, että Verohallitus voi hakemuksesta myöntää oikeuden tappioiden vähentämiseen, jos siihen on erityisiä syitä. Tämä pätee myös vastaisuudessa.

#### ***Päätösehdotus***

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotukset 2.—5. hyväksytään muuttamattomina ja*

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).*

### ***Valiokunnan muutosehdotukset***

## **1.**

## **Laki**

### **tuloverolain 33 a ja 122 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 33 a §:n 2 momentti ja 122 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 33 a §:n 2 momentti laissa 716/2004 ja 122 §:n 2 momentti laissa 945/1998, seuraavasti:*

33 a §  
 (Kuten HE)

122 §

*Omistajanvaihdosten vaikutus tappioiden vähentämiseen*

-----  
*Pörssilistalle otetun yhtiön tappio vähennetään 1 momentin estämättä, jos yhtiön muista kuin julkisen kaupankäynnin kohteena olevista osakkeista yli puolet ei ole vaihtanut omistajaa*  
-----

1 momentissa tarkoitetulla tavalla. *Tällaisen yhtiön* omistamien osakkeiden ei tällöin katsota vaihtaneen omistajaa 1 momentin jälkimmäistä virkettä sovellettaessa.

-----  
Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Hannes Manninen /kesk  
vpj. Kari Rajamäki /sd  
jäs. Christina Gestrin /r  
Pertti Hemmilä /kok  
Bjarne Kallis /kd  
Kyösti Karjula /kesk  
Esko Kiviranta /kesk  
Mikko Kuoppa /vas  
Mika Lintilä /kesk  
Olli Nepponen /kok  
Tuija Nurmi /kok  
Kirsi Ojansuu /vihr  
Heli Paasio /sd

Markku Rossi /kesk  
Pia Viitanen /sd (osittain)  
vjäs. Hanna-Leena Hemming /kok (osittain)  
Reijo Kallio /sd (osittain)  
Matti Kauppila /vas  
Miapetra Kumpula-Natri /sd (osittain)  
Lauri Kähkönen /sd  
Reijo Paajanen /kok (osittain)  
Kimmo Sasi /kok (osittain)  
Jutta Urpilainen /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut  
valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

## VASTALAUSE 1

**Perustelut**

Hallitus esittää (HE 59/2007 vp) varainsiirtoverovapauden laajentamista niin, ettei verovapauden piiriin kuuluvien noteerattujen osakkeiden verovapaus enää olisi sidottu arvopaperipörssissä tapahtuvaksi.

Verovapauden laajentamisella ei olisi merkittävää taloudellista merkitystä. Varainsiirtoveron menetys on arvioitu muutaman miljoonan euron suuruiseksi. Sen sijaan varsinaisessa arvopaperipörssissä käytävä kauppa on kaikkea muuta kuin vähäistä. Helsingin pörssissä tehdään päivittäin kauppvoja yli 50 000. Kauppojen arvonnoussee tänä vuonna lähes 500 miljardiin euroon, mikä on noin kaksi ja puoli kertaa Suomen bruttokansantuote.

Kauppojen määrä ja niiden arvo osoittavat selvästi, että samat arvopaperit ovat useitakin kertoja päivässä kaupan kohteena. Tätä voidaan sanoa myös keinotteluksi. Ostetaan siinä toivossa, että muutaman minuutin kuluttua samat arvopaperit voidaan myydä korkeammasta hinnasta.

Englannissa peritään pörssikaupan yhteydessä veroa 0,5 prosenttia. Kiina otti tänä vuonna 0,3 prosentin pörssiveron käyttöön. Varainsiirtovero taikka transaktiovero ei ole Euroopassa

harvinaisuus. Hallitus toteaaakin tämän lainmuutoksen perusteluissa, että "Kansainvälisesti tarkastellen niissä Euroopan valtioissa, joissa varainsiirtoveron tyyppinen transaktiovero on käytössä, verokanta on suuruusluokaltaan keskimäärin 0,2—0,3 prosenttia".

Eduskuntakeskusteluissa on jo vuosia esitetty, että varainsiirto palautettaisiin niin sanottuun pörssikauppaan. Vaatimaton 0,1 prosentin vero tuottaisi tämän päivän liikevaihdon mukaan lähes 500 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä olevan perusteella esitämme, että hallituksen esitykseen sisältyvät 1., 3., 4. ja 5. lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen mukaisesti ja että 2. lakiehdotus muutetaan seuraavasti.

**Ehdotus**

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotukset 1. ja 3.—5. hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja*

*että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset).*

*Vastalauseen muutosehdotukset***2.****Laki****varainsiirtoverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 15 §:n 5 ja 6 momentti,*  
*sellaisina kuin ne ovat laissa 979/1999, ja*  
*lisätään (poist.) 20 §:ään uusi 2—6 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:*

15 a §  
 (Poist.)

20 §

*Verokanta ja veron peruste*

---

*Poiketen 1 momentista vero on 0,1 prosenttia, kun kiinteää rahavastiketta vastaan luovutetaan arvopapereita, jotka on otettu kaupankäynnin kohteeksi yleisölle avoimessa säännöllisesti toimivassa kaupankäynnissä;*

*1) arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai muulla Euroopan talousalueella sijaitsevalla Euroopan parlamentin ja neuvoston rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annetussa direktiivissä 2004/39/EY tarkoitetulla säännellyllä markkinalla;*

*2) muulla säännellyllä ja viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla sellaisessa Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, joka on hyväksynyt veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskevan yleissopimuksen; tai*

*3) arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 a §:ssä tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäynnissä*

*sä tai sitä Euroopan talousalueella vastaavassa direktiivissä 2004/39/EY tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä edellyttäen, että yhtiön liikkeeseen laskemat arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi yhtiön hakemuksesta tai sen suostumuksella ja että arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitettuun arvo-osuusjärjestelmään tai sitä vastaavaan ulkomaiseen rekisterijärjestelmään. (Uusi)*

*Edellytyksenä on, että luovutuksessa on välittäjänä tai osapuolena arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu arvopaperinvälittäjä tai luovutuksensaaja on hyväksytty kaupankäyntiosapuoleksi sillä markkinalla, jolla luovutus tapahtuu. (Uusi)*

*Jos luovutuksessa on luovutuksensaajan välittäjänä tai toisena osapuolena muu kuin tämän lain 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu arvopaperikauppias, edellytyksenä on edelleen, että verovelvollinen luovutuksensaaja antaa luovutuksesta 30 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta tai että välittäjä antaa luovutuksesta verohallinnolle verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun vuosi-ilmoituksen. (Uusi)*

*Mitä 2 momentissa on säädetty, ei koske:*

*1) luovutusta, joka perustuu sellaiseen tarjoukseen, joka on tehty sen jälkeen, kun 1 momentissa tarkoitettu kaupankäynti arvo-*

*paperilla on päättynyt, tai ennen kuin kaupan käynti on alkanut, jollei kyse ole listautumisen yhteydessä toteutettavaan osakeantiin välittömästi liittyvästä, yhdistettyyn osto- ja merkintätarjoukseen perustuvasta yhtiön vanhojen osakkeiden myynnistä, jossa luovutuksen kohde yksilöidään vasta kaupankäynnin alkamisen jälkeen ja kauppahinta vastaa uusista osakkeista suoritettavaa hintaa;*

*2) luovutusta, joka tapahtuu osakeyhtiölain (624/2006) 18 luvussa säädetyn lunastusvelvollisuuden täyttämiseksi mainitun luvun 6 §:n mukaisesti;*

*3) luovutusta, jossa vastike muodostuu osittain tai kokonaan työpanoksesta; eikä*

*4) pääomasijoituksena tai varojen jakona tapahtuvaa luovutusta. (Uusi)*

*Jos on ilmeistä, että 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa asianomaisen yhtiön hakemuksella arvopapereiden ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi on ollut yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena veron välttäminen, suorittamatta jäänyt vero on määrättävä luovutuksensaajan maksettavaksi. Verosta vastaa myös luovuttaja. Sama koskee vastaavasti, jos yhtiö on antanut suostumuksensa arvopapereiden ottamiseen kaupankäynnin kohteeksi. (Uusi)*

---

Voimaantulosäännös  
(Kuten VaVM)

---

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Bjarne Kallis /kd  
Kari Rajamäki /sd  
Heli Paasio /sd  
Pia Viitanen /sd

Reijo Kallio /sd  
Miapetra Kumpula-Natri /sd  
Lauri Kähkönen /sd  
Jutta Urpilainen /sd

## VASTALAUSE 2

**Perustelut**

Jotta voidaan rahoittaa yhteiskunnan kannalta tarpeellisia tehtäviä, kuten kuntien järjestämiä kansalaisille tärkeitä palveluja ja eri elämäntilanteissa kansalaisten saamia etuuksia, on tarpeen huolehtia riittävästä verokertymästä. Olemme mm. ehdottaneet varallisuusveron ottamista uudelleen käyttöön, yritysperintöjen verotuksen säilyttämistä ja tupakkaveron korottamista. Luonnollisesti myös suurista tuloista on kannettava veroa enemmän. Pörssikaupan suuri volyymi Suomessa antaa mahdollisuuden myös verottaa sitä suhteellisen alhaisella kannalla, niin että verokertymä olisi kuitenkin merkittävä. Ei myöskään ole oikeudenmukaisuussyistä perusteltua, miksi kaupankäyntiä pörssissä ei verotettaisi.

Pörssiverolla ei tietenkään saa olla sellaista vaikutusta, että kaupankäynti siirtyisi kokonaan juridisesti ja verotuksellisesti Suomen ulkopuolelle. Sellaiseen siirtymiseen antaa valitettavasti aikaisempaa suuremman mahdollisuuden se seikka, että ennen erilliset kansalliset pörssit yhdistyvät omistuksellisesti yhä suuremmiksi, valtiolliset rajat ylittäviksi kokonaisuuksiksi. Niinpä OMX:lle kuuluvat tällä hetkellä pörssit Helsingissä, Kööpenhaminassa, Tukholmassa, Islannissa, Tallinnassa, Riiassa ja Vilnassa. Nyt

kaiken lisäksi yhdysvaltalastaustainen NASDAQ ja Borse Dubai ovat tehneet tarjouksen OMX:stä, eli Helsingin pörssi olisi tulossa osaksi OMX:ääkin suurempaa kokonaisuutta. Pörssikaupan kehittyvät teknologiaratkaisut, jotka kattavat arvopaperikaupan koko ketjun, ovat puolestaan luoneet teknisen alustan sille, että pörssi ei enää ole fyysisesti sidottu alkuperäiseen paikkaansa. Näissä oloissa on entistä tärkeämpää mitoittaa pörssikauppaa koskeva varainsiirtovero oikein.

Tässä on toki huomattava, että varainsiirtovero on vain yksi kustannustekijä muiden joukossa eikä siten ainoa seikka, joka vaikuttaa pörssijä omistavien yhtiöiden ratkaisuihin. Pitäen mielessä nämä seikat olemme päätyneet kannattamaan 0,1 prosentin suuruista veroa.

**Ehdotus**

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotukset 1. ja 3.—5. hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja*

*että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotukset).*

*Vastalauseen muutosehdotukset***2.****Laki****varainsiirtoverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*kumotaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 15 §:n 5 ja 6 momentti,*  
*sellaisina kuin ne ovat laissa 979/1999, ja*  
*lisätään (poist.) 20 §:ään uusi 2—6 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 7 momentiksi seuraavasti:*

15 a §  
 (Poist.)

20 §

*Verokanta ja veron peruste*

---

*Poiketen 1 momentista vero on 0,1 prosenttia, kun kiinteää rahavastiketta vastaan luovutetaan arvopapereita, jotka on otettu kaupankäynnin kohteeksi yleisölle avoimessa säännöllisesti toimivassa kaupankäynnissä;*

*1) arvopaperimarkkinalain (495/1989) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitetussa julkisessa kaupankäynnissä tai muulla Euroopan talousalueella sijaitsevalla Euroopan parlamentin ja neuvoston rahoitusvälineiden markkinoista sekä neuvoston direktiivien 85/611/ETY ja 93/6/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/12/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivin 93/22/ETY kumoamisesta annetussa direktiivissä 2004/39/EY tarkoitetulla säännellyllä markkinalla;*

*2) muulla säännellyllä ja viranomaisen valvonnassa olevalla markkinalla sellaisessa Euroopan talousalueen ulkopuolisessa valtiossa, joka on hyväksynyt veroasioissa annettavaa keskinäistä virka-apua koskevan yleissopimuksen; tai*

*3) arvopaperimarkkinalain 1 luvun 3 a §:ssä tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäynnissä*

*sä tai sitä Euroopan talousalueella vastaavassa direktiivissä 2004/39/EY tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä edellyttäen, että yhtiön liikkeeseen laskemat arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi yhtiön hakemuksesta tai sen suostumuksella ja että arvopaperit on liitetty arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitettuun arvo-osuusjärjestelmään tai sitä vastaavaan ulkomaiseen rekisterijärjestelmään. (Uusi)*

*Edellytyksenä on, että luovutuksessa on välittäjänä tai osapuolena arvopaperimarkkinalain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu arvopaperinvälittäjä tai luovutuksensaaja on hyväksytty kaupankäyntiosapuoleksi sillä markkinalla, jolla luovutus tapahtuu. (Uusi)*

*Jos luovutuksessa on luovutuksensaajan välittäjänä tai toisena osapuolena muu kuin tämän lain 22 §:n 3 momentissa tarkoitettu arvopaperikauppias, edellytyksenä on edelleen, että verovelvollinen luovutuksensaaja antaa luovutuksesta 30 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta tai että välittäjä antaa luovutuksesta verohallinnolle verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 15 §:n 4 momentissa tarkoitetun vuosi-ilmoituksen. (Uusi)*

*Mitä 2 momentissa on säädetty, ei koske:*

*1) luovutusta, joka perustuu sellaiseen tarjoukseen, joka on tehty sen jälkeen, kun 1 momentissa tarkoitettu kaupankäynti arvo-*

*paperilla on päättynyt, tai ennen kuin kaupan käynti on alkanut, jollei kyse ole listautumisen yhteydessä toteutettavaan osakeantiin välittömästi liittyvästä, yhdistettyyn osto- ja merkintätarjoukseen perustuvasta yhtiön vanhojen osakkeiden myynnistä, jossa luovutuksen kohde yksilöidään vasta kaupankäynnin alkamisen jälkeen ja kauppahinta vastaa uusista osakkeista suoritettavaa hintaa;*

*2) luovutusta, joka tapahtuu osakeyhtiölain (624/2006) 18 luvussa säädetyn lunastusvelvollisuuden täyttämiseksi mainitun luvun 6 §:n mukaisesti;*

*3) luovutusta, jossa vastike muodostuu osittain tai kokonaan työpanoksesta; eikä*

*4) pääomasijoituksena tai varojen jakona tapahtuvaa luovutusta. (Uusi)*

*Jos on ilmeistä, että 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa asianomaisen yhtiön hakemuksella arvopapereiden ottamisesta kaupankäynnin kohteeksi on ollut yksinomaisena tai pääasiallisena tarkoituksena veron välttäminen, suorittamatta jäänyt vero on määrättävä luovutuksensaajan maksettavaksi. Verosta vastaa myös luovuttaja. Sama koskee vastaavasti, jos yhtiö on antanut suostumuksensa arvopapereiden ottamiseen kaupankäynnin kohteeksi. (Uusi)*

---

Voimaantulosäännös  
(Kuten VaVM)

---

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 2007

Mikko Kuoppa /vas  
Matti Kauppila /vas